

מריק לכנר – "מי תהום", גלריה גבעון, תל אביב

לפנינו תערוכה נפלאה של מריק לכנר, אחד המאסטרים הגדולים של הציור הישראלי העכשווי ואחד האמנים הזרים למקום הזה, הנשאר עם זאת מקומי כגולה נצחי

התערוכה פורשת שלושה רובדי יצירה של לכנר, ששניים מהם אינם מוכרים כמעט. לצד הציור האקספרסיבי להדהים שלו, הנלוש מכאוס הצבעים, מוצגים הרישום ועבודות הרקמה שלו. הרישום הוא הבסיס והמתווה לציורים הגדולים, החומריים. ברישום הוא יוצר את ומתמודד עם הגיבורים או האנטי-גיבורים שלו, עם הסיפור או שברו ועם הסביבות או האין-סביבות שבהן הם מתרחשים ולא מתרחשים. אלו רישומים שיוותרו בתודעתו בבואו להתמודד עם מעשה הציור

חלק מהרישומים הם בעיפרון, בעלי קיום פלסטי משל עצמם. קטעים דחוסים כפרוה או כפחם שרק חלקם נפרט אל הנייר, שבו האדם נברא מהחיה והחיה מהאדם, שבו כלב שחור נובח כנגד גדם עץ שיבש מזמן וגולם של חושך קרוש על פני אור כקן צרעות שאולי ייבקע בעוד רגע

חלק הם רישומים בפחם, נגטיביים ברובם, בהם האור נגרע במשורה, נמחק מהחושך, ממעטה הפחם הסמיך, כתשלילים מתלחשים של חלומות וסיוטים או כוויטראז'ים נאפלים. כזה הרישום שבו מופיעה דמותו הסטואית של המוות מסרטו של ברגמן, "החותם השביעי". מסכת פניו המחווירה של המוות מוקפת בגלימה שחורה על רקע נוף שהופשט למרכיביו הבסיסיים (בית, עץ, ענן סערה שחור), ויונק דבש מחודד מקור היושב על ענף מחודד המגיח מדמותו של המוות כנגד מכווה האור הבודד. היונק מוקף בהילת תכלת שמנונית, כתם הצבע היחיד בתמונה, כשליחו הלא-צפוי, השירי, של המוות

עבודות הרקמה של לכנר הן תופעה בפני עצמה. הן נוצרות כציורים באופן ספונטני ולא מתוכנן, ללא סקיצה או רישום הכנה – דבר המעלה את התהייה איך פועל מוחו של היוצר, איך הוא מגשר ומחבר בין הפעולה הספונטנית הרגעית לבין המדיום הזה שהוא עבודת יד נוקדנית ומתמשכת המהופכת לחלוטין למיידית

לכנר עבד בשטח הפקר שבין הרקמה המסורתית לציור האקספרסיבי שזמן היצירה מושהה בו, או נכון יותר מתמשך או מושך את הכאוטי והאנרכי אל מעבר למוחשי, לממשי, לכיוון הידני, באופן הידוע רק ללכנר. בכל מקרה, לכנר מצליח באופן נדיר להעביר את עולמו הציורי האנרכי אל עבודות הרקמה. בזיכרון עולים השטיחים לפי ציוריו של שאגאל, שבעת שנארגו העתיקו את נזילות החלום השאגאלי אל השטיח

אך הרקמות של לכנר הן מעולם אחר. מראות גיהנום נארגים במראות גן עדן. חיות מחמד וחיות אקזוטיות, גברים ונשים שחבל תלייה מתפתל ביניהם כנחש, בסביבות שהן לא מים ולא יבשה. לוע מפלצת נפער כפתח השאלו בין פרחים צהובים העולים על גדוניהם, שלד מרקד בשולי לילה ונחש עירום ורוד זוחל בין כל המרכיבים

ברקמה אחת, מופרעת במיוחד, לכנר פורע את כל החוקים, מתיך ומדביק, רוקם ומרסס באלימות, שכבה על שכבה, מרעיל את מעין החיים בתרסיס זרחני, ארסי, רוקם צלבים ותפרים גסים לחסום את הזרימה. ובלב האורגיה לכנר משחיר פות, כ"מקור העולם" הנולד מהכאוס ויולד את הבריאה

ברובד השלישי, המוכר, מוצגים הציורים של לכנר, שכשם התערוכה הם "מי תהום" אפלים ורוויים בצבעוניות שכמו חותרת במסתרים מתחת ליסודותיו הגלויים של

העולם שמעל. זו ביצה טובענית שבה מתקיימים באופן מוזר דגים וציפורים, משקעים של גנים הנרקבים לאיטם. והאמן עג מבוך צבעי השמן את פרטי ההתרחשות ובו בזמן מטשטשם ומטביעם בחזרה אל התווה ובוהו הצמיגי

אלה ברובם ציורים רחבי ממדים שעולמם הפנימי הרוגש וחומריותם סוגרים עליך. כדיפטיך שהוא חזיון קדושה שטומא, ובו זוחל הקדוש על גחוונו באפלתו הארסית של הגן ואישוניו הכחולים, שער ראשו הצהוב הפרוע וצלעות גופו הבולטות זוהרים בטבורו. הוא זוחל בין הפיתויים והתאוות בצבעיהם הזרחניים לרגלי הסנה הבוער ומעליו זולגות דמעות כבודות של אלוהות בוכייה. דגי זהב שוחים בין הדברים כבקרקעית נהר. ומעל קו האופק שאיננו זורחות גולגולת ויונה צחורה בדמות רוח הקודש, הבאה לבשר כי קלו המים אך היא אינה מוצאת מנוח לכף רגלה